

**VOORTGEZET ONDERWIJS
MAAK HET VERSCHIL**

INTRODUCTIEPAGINA

• Algemene informatie

Beste docent,

Voor u ligt de toolkit die RADAR voor u heeft ontworpen. Vanuit de resultaten van de Diverscity-meter is deze toolkit voor u geselecteerd. Deze toolkit is bedoeld om u te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van handicap, stereotyperingen die daarbij komen en diversiteit. In deze toolkit vindt u 3 oefeningen die u zelf kunt uitvoeren in de klas.

Uit onderzoeken blijkt tussen de 6 en 10% van de jongeren in Nederland een andere seksuele geaardheid of genderidentiteit heeft. Kortom iedereen krijgt in zijn of haar leven te maken met mensen met een andere geaardheid of genderidentiteit. Hoewel er veel verbeterd is in de maatschappelijke acceptatie van lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders (LHBT), zijn er nog steeds veel mensen die homoseksualiteit als problematisch beschouwen. LHBT-ers ervaren nog steeds pesterijen, intimidatie en zelfs geweld. De negatieve houding hangt volgens het Sociaal Cultureel Planbureau samen met factoren zoals leeftijd (jongeren zijn minder tolerant), sekse (mannen hebben er meer moeite mee), religieuze opvattingen, ontbreken van een openlijke LHBT-er in de eigen sociale omgeving (onbekend maakt onbemind) en gehechtheid aan traditionele rolpatronen. Heteroseksualiteit is de norm in de samenleving. Dit kan leiden tot stress bij LHBT-ers en tot problemen met zelfacceptatie.

Eenzijds kan men dit probleem oplossen door de LHBT-ers meer te beschermen en individueel sterker te maken. Anderzijds is het zeer raadzaam om juist de niet LHBT-jongeren te leren hoe om te gaan met deze diversiteit. Deze toolkit geeft u de handvatten om het onderwerp als een integraal onderdeel van het leven te behandelen. Daarnaast is er het voordeel van de toolkit dat u zonder al te veel moeite deze ook kunt gebruiken voor het bespreken van andere maatschappelijke problemen. U hoeft alleen het onderwerp van seksuele diversiteit te vervangen door het door u gewenste onderwerp. Er zit een voordeel in een vergelijking trekken tussen diverse discriminatiegronden (seksuele geaardheid, etniciteit, ras, handicap, etc.) omdat de leerlingen dan kunnen ontdekken dat het effect van uitsluiting ongeacht de discriminatiegrond eigenlijk altijd hetzelfde is. De pijn, verdriet, angst en woede zijn overeenkomstig ook al is de grond anders. Hierin ligt mogelijk een optie om groepen die normaal elkaar nogal willen uitsluiten dicht bij elkaar te kunnen brengen door hun overeenkomstige ervaringen te kunnen delen.

Om het voor u als docent makkelijker te maken het onderwerp van seksuele diversiteit te bespreken is deze toolkit ontwikkeld door RADAR in opdracht van de Gemeente Rotterdam. Voor meer vragen of informatie, kunt u contact opnemen met diverscity010@radar.nl of 010 – 411 39 11.

• Info toolkit:

MAAK HET VERSCHIL

DOELSTELLING

- het zich inleven in de positie van mensen met een handicap.
- duidelijk maken hoe weinig de meeste deelnemers van gehandicapten afweten.
- De werking van stereotypen onderzoeken.
- Leren hoe etikettering stereotype gedrag versterkt.
- Leren nadenken over hoe mensen twijfels kunnen hebben rond diversiteit en eigen keuzes.
- Op een respectvolle manier anderen kunnen adviseren en ondersteunen.

BESCHRIJVING

Deze toolkit bestaat uit 3 oefeningen.

In de eerste oefening kunt u geregisseerd allerlei vragen laten passeren die de kinderen misschien niet zelf durven te stellen. Aan de kinderen wordt om de beurt gevraagd om de vraag te beantwoorden die in hun envelop zit. Na het antwoord kan de docent er voor kiezen om ook andere kinderen te laten aangeven wanneer zij een ander antwoord hebben. Eventueel inclusief de reden waarom hun antwoord afwijkt. In de tweede oefening leren de kinderen al spelenderwijs wat het effect is van stereotypering en labeling. Als men iemand behandelt naar de vooroordelen die over iemand bestaan, dan loop je een grote kans dat iemand zich ook daar naar gaat gedragen. Het heeft in ieder geval een sterke invloed op hoe iemand zich zal voelen.

In de derde oefening ligt de nadruk op het inleven (empatisch vermogen) in de positie van iemand die een andere seksuele gerichtheid heeft en proberen deze persoon van advies te voorzien.

TIJDSINVESTERING

Deze toolkit duurt 150 minuten. De 3 oefeningen kunt u verdelen over 3 lessen.

INHOUD TOOLKIT

Oefening 1

HET ENVELOPPENSPEL

Doel:

- het zich inleven in de positie van mensen met een handicap
- duidelijk maken hoe weinig de meeste deelnemers van gehandicapten afweten

Tijdsduur:

60 minuten

Doelgroep:

Dit spel werkt bij praktisch iedere doelgroep, maar vooral ook geschikt voor schijntolerante of erg passieve groepen. Wel bestaat de kans dat het spel minder werkt bij groepen die het moeilijk vinden om over hun eigen persoonlijke mening te praten (komt voor bij allochtone groepen en groepen uit streng christelijke milieus)

Stap	Actie docent
1	<p>De docent maakt enveloppen met vragen klaar, voor iedere deelnemer één envelop. Vragen die in de enveloppen kunnen zitten, zijn bij voorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Vind je dat je bij de Efteling voorrang moet krijgen in de wacht rij voor een attractie als je een handicap hebt?</i>- <i>Op welke manier is jouw leven anders dan dat van een niet gehandicapte jongere?</i>- <i>Vind je het logisch dat je vriend(inn)en je niet mee vragen als ze iets sportiefs gaan doen?</i>- <i>Hoe denk je aan een relatie te komen?</i>- <i>Is het niet veel makkelijker om met allemaal gehandicapten samen te wonen?</i>- <i>Vind je dat iedere school aangepast moet worden zodat jij daar mogelijk naar school kan gaan?</i>- <i>Vind je het normaal dat je als gehandicapte minder gaat verdienen dan de andere werknemers wanneer je op grond van je handicap minder snel werkt?</i>- <i>Als je gaat daten op internet, vertel je dan meteen dat je een handicap hebt?</i>- <i>Vind je het normaal dat je voor je begeleider in je dagelijkse levensverzorging op vakantie ook diens reiskosten moet betalen?</i>- <i>Mag je als verstandelijk gehandicapte vader of moeder mag worden?</i>- <i>Mag je handicap meespelen in een sollicitatie die je hebt lopen bij een bedrijf?</i>- <i>Vind je dat mensen met een handicap, omdat ze al een achterstand hebben, voorrang mogen krijgen bij het verkrijgen van werk? (positieve discriminatie)</i>- <i>Als je handicap je eigen schuld is, mag je dan wel aanspraak maken op extra subsidies voor mensen met een handicap?</i>- <i>Je baas mag jou ontslaan omdat je een ongeneeslijke ziekte bv kanker of astma hebt?</i>- <i>Heb je recht op medische hulp bij een chronische ziekte als je in de gevangenis zit met een levenslange straf?</i>- <i>Als je veel rookt heb je dan wel recht op een transplantatie van een nieuwe long als je oude long niet goed functioneert?</i>- <i>Is het je eigen schuld als je, omdat je veel te dik bent, geen baan krijgt?</i>- <i>Vind je het erg als men over je handicap een grapje maakt?</i>- <i>Vind je het erg dat, wanneer jij ergens met het openbaar vervoer naar toe moet, je dat 4 uur van te voren bij de vervoerder bekend moet maken?</i>- <i>Vind je het begrijpelijk dat er cafés zijn waar ze je weigeren omdat ze denken dat het zo druk is dat het onveilig voor je wordt omdat je in een rolstoel zit?</i>- <i>Vind je het nodig om, als jouw handicap niet direct zichtbaar is, dit bij nieuwe medeleerlingen te melden?</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Vind je dat de Nederlandse overheid je terug mag sturen als je als vluchteling naar Nederland komt en je komt er hier pas achter dat je een ernstige ziekte hebt?</i> - <i>Vind je dat jouw vrienden altijd rekening moeten houden met jouw handicap als ze iets plannen?</i> - <i>Vind je dat je als gehandicapte zielig bent?</i> - <i>Vind je dat je je brandwonden moet bedekken zodat andere mensen niet van je schrikken?</i>
2	<p>De docent geeft van tevoren duidelijk aan dat het een spel betreft en speelt zelf de onwetende. De deelnemers spelen de ervaren persoon met een handicap. Het spel bestaat uit kaartjes, waarop vragen staan, die vaak aan gehandicapten of chronisch zieken gesteld worden. Elk kaartje zit in een gesloten envelop.</p> <p>De docent loopt rond met de stapel enveloppen en laat willekeurig iemand een envelop trekken die door deze persoon zelf beantwoord moet worden (er vanuit gaande dat men zelf dan ook gehandicapt is → inleving in de positie van de gehandicapte). De docent vraagt alleen verduidelijking en informatie naar aanleiding van de antwoorden die door de deelnemers gegeven worden. Wel kan de vraag na beantwoording doorgespeeld worden naar de hele klas (“Zijn er mensen die hier anders over denken?”)</p>
3	De docent geeft aan dat het spel kan beginnen. Men moet het spel wel alert volgen zodat je kunt ingrijpen zodra het ‘uit de hand loopt’ en je vragen ter verduidelijking kunt stellen
4	<p>In de nabespreking kan de docent de volgende soort vragen stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vraag aan de deelnemers of er vragen waren waar zij nu nog eens met elkaar over zouden willen praten.</i> - <i>Bied de mogelijkheid aan de deelnemers om op eventuele vragen terug te mogen komen.</i> - <i>Hoe ervoeren zij het feit dat zij moesten antwoorden alsof zij gehandicapt waren?</i> - <i>Zouden zelf altijd eerlijk op deze vragen antwoorden als ze gehandicapt zouden zijn?</i>

Oefening 2

ETIKETTEN

Doel:

- De werking van stereotypen onderzoeken
- Leren hoe etikettering stereotype gedrag versterkt.

Tijdsduur:

45 minuten

Stap	Actie docent
1	<p>De docent maakt voldoende etiketten met daarop een karakterisering van een persoon. Voorbeelden hiervan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>ambtenaar</i> - <i>illegale asielzoeker</i> - <i>homo/lesbo</i> - <i>dief/dievegge</i> - <i>ex-junk</i> - <i>Marokkaan</i> - <i>Antilliaan</i> - <i>Etc.</i>
2	De docent zorgt dat hij per tafel van zes personen een groot tekenvel heeft.
3	<p>De docent legt het spel uit.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>De klas wordt in groepjes van vijf à zes personen ingedeeld</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - Iedereen krijgt een sticker op het voorhoofd waar iets op staat wat je zelf niet kunt lezen/weten - Je mag elkaar niet vertellen wat er op staat. - Je behandelt elkaar wel conform wat er op het etiket staat (je gebruikt de stereotyperingen) - Het is de bedoeling dat je gezamenlijk een tekening maakt hoe jullie leven er uit zal zien over vijf jaar.
4	De docent deelt de stickers uit en plakt ze op het voorhoofd van de aanwezigen. Let op geen negatieve stereotypering op een leerling die al relatief buitengesloten is in een klas!
5	Nadat de tekening af is worden ze opgehangen in de ruimte en mag de groep vertellen waarom ze tot dit resultaat zijn gekomen, nog steeds in acht nemende de sticker/stereotypering van elkaar.
6	De docent zorgt dat iedereen weer zit voor de nabespreking
7	De docent kan de nabespreking doen aan de hand van de volgende vragen: <ul style="list-style-type: none"> - Wie weet wat er op de sticker staat op het eigen voorhoofd? - Waaruit kon je afleiden wie/wat je was? - Hoe voelde het om in die rol steeds te worden aangesproken? - Had het effect op je deelname aan het maken van de tekening? - Wat zou het voor jou betekenen als je altijd tegen dit soort stereotyperingen aan zou lopen? - Hoe zou iemand zich voelen als hij/zij hier voortdurend mee geconfronteerd wordt? - Denk of dacht je zelf ook wel in stereotyperingen?

Oefening 3

ADVIES AAN FATIMA

Doel:

- Leren nadenken over hoe mensen twijfels kunnen hebben rond diversiteit en eigen keuzes
- Op een respectvolle manier anderen kunnen adviseren en ondersteunen

Tijdsduur:

45 minuten

Stap	Actie docent
1	De docent stelt een casus op. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de volgende casus: <i>Fatima is 15 en zit op het Vmbo. Ze heeft het moeilijk. Ze vindt het helemaal niet leuk om met jongens uit te gaan. Ze gaat veel liever met haar vriendinnen op stap. Nu heeft ze gelezen dat ze dan wel eens homoseksueel of lesbisch kan zijn. Dat vindt ze raar, want ze vindt jongens wel leuk, maar ze wil er eigenlijk voorlopig nog niet mee omgaan en zeker niet mee vrijen. Ze wil graag van anderen horen wat zij daar van vinden.</i>
2	De docent leest het verhaal van Fatima (zie boven) voor en vraagt aan de leerlingen om individueel een brief aan haar te schrijven met daarin hun mening, ervaring en advies. Tijdens het schrijven loopt de docent rond om daar waar nodig of wenselijk wat advies te geven over de aanpak.
3	Na 15 minuten vraagt de docent wie zijn brief wil voorlezen of wil zeggen welk advies ze hebben gegeven. Schrijf de adviezen op het bord.
4	De docent leidt de nabespreking aan de hand van wat er op het bord geschreven is. Vragen die hierbij een rol kunnen spelen zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Welke van de adviezen op het bord denken jullie is het beste? - Waarom is dat advies het beste? - Hoe ben je tot je advies gekomen? - Als je zelf zo'n advies zou krijgen zou je er tevreden mee zijn? - Hoe zou je je voelen als jezelf zo'n advies zou krijgen? - Stel Fatima is een echte vriendin, dan schrijf je haar waarschijnlijk geen brief. Hoe zou je het dan aanpakken?

NABLAD

• Colofon

Copyright tekst Stichting RADAR, 2016

Niet uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm en op welke wijze dan ook, zonder bronvermelding.

Tekst en ontwikkeling van de toolkits: Lavern Muller
Rob Stoop

Stichting RADAR
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam
010 – 411 39 11

Hopelijk heeft u aan de hand van deze toolkit een goed gesprek met uw leerlingen gehad over handicap, stereotyperingen die daarbij komen en diversiteit. En zijn een aantal van hun mogelijke vooroordelen weggenomen. Het is belangrijk om kinderen reeds vanaf jonge leeftijd te laten kennis maken met (seksuele) diversiteit.

Mocht u geïnteresseerd zijn in nog meer toolkits, dan kunt u deze vinden via <http://diverscity010.nl/toolkits/>

